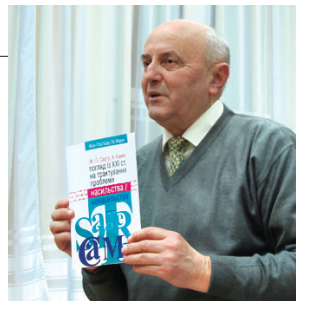

3 «Урядовий кур'єр» аналізує якість питної води та заходи щодо її підвищення на прикладі Черкаської області

5 Ужгородський перекладач Віктор Мотрук відкриває українцям найкращі твори французької літератури, за що отримав подарунок від президента Франції

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

СУБОТА, 6 ЛЮТОГО 2021 РОКУ

ЦІНА ДОГОВІРНА

№25 (6893)

ЦИТАТА ДНЯ

ВЛАДИСЛАВ КРИКЛІЙ:

«Цей рік історичний, бо за 30 років незалежності надано фінансування на оновлення інфраструктурної та пасажирської складових Укрзалізниці».

Міністр інфраструктури про майже 100 нових пасажирських вагонів — оновлення близько 5% рухомого складу

Оцифруйте трудову книжку

ЕЛЕКТРОННИЙ ОБЛІК. Перехід із паперового на електронний варіант трудової книжки передбачає ухвалений учора закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі». Його підтримали 265 народних депутатів України. Проте ще п'ять років використовуватимуть і цифровий, і звичний паперовий варіанти, повідомляє УНІАН. Закон передбачає облік трудової діяльності в електронній формі, врегулювання питання автоматичного призначення пенсії за віком через особистий електронний кабінет на вебпорталі електронних послуг Пенсійного фонду.

Відомості про трудову діяльність до Державного реєстру через вебпортал електронних послуг ПФУ у вигляді сканованих або оцифрованих копій передбачених законодавством документів (трудова книжка, довідок тощо) вноситимуть працівник і роботодавець з обов'язковим накладенням кваліфікованого електронного підпису. Передбачено й можливість автоматичного призначення пенсії (без особистого звернення особи) зі збереженням права відстрочки виходу на пенсію.

ЦИФРА ДНЯ

20,5 млн грн

збитків завдано доквіттю лише з 29 січня по 4 лютого, за розрахунками Державної екологічної інспекції України

Вакцинацію від COVID-19 завершать до кінця року

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль на годині уряду у Верховній Раді докладно розповів про плани з імунізації населення від коронавірусу

ЗУПИНІТИ КОРОНАВІРУС. Для проведення щеплень українцям пропонуватимуть лише перевірені якісні препарати

Газета для тих, хто приймає рішення

Тривас передплата на 2021 рік. Передплату приймають усі відділення поштового зв'язку. Також її можна оформити на сайті: ДП «Преса» www.presa.ua ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua

ОПЕРАТИВНО

друкуємо закони України, укази і розпорядження Президента, урядові рішення, адже більшість із цих документів набирають чинності саме з дня опублікування в «Урядовому кур'єрі»

ОБ'ЄКТИВНО

висвітлюємо діяльність глави держави, роботу Кабінету Міністрів, органів виконавчої влади в центрі та на місцях

КОМПЕТЕНТНО

на запитання читачів відповідають авторитетні спеціалісти: урядовці, юристи, учені, лікарі

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА

для ветеранів війни, пенсіонерів, чорнобильців, студентів

для інших передплатників та підприємств і організацій

на 1 місяць	32 грн	57 грн
на 3 місяці	96 грн	171 грн
на 6 місяці	192 грн	342 грн

УВАГА! Послуга за приймання передплати на 2021 рік – безкоштовна.

Передплатний індекс 61035

Соціальний передплатний індекс 40227

КУРСИ ВАЛЮТ/БАНКІВСЬКІ МЕТАЛИ встановлені Національним банком України на 8 лютого 2021 року

USD 27.7711 за 1 долар США

EUR 33.2823 за 1 євро

RUB 3.7167 / AU 49906.89 за 10 рублів

AG 733.7 за 1 трійську унцію

PT 30821.76 за 1 трійську унцію

PD 64190.12 за 1 трійську унцію

НОВИНИ ТА КОМЕНТАРІ

Вакцинацію від COVID-19 завершать до кінця року

Оксана МАЛОЛІТКОВА,
«Урядовий кур'єр»

Актуальність теми боротьби з коронавірусом поза сумнівом. Їй і було присвячено чергову годину запитань до уряду у Верховній Раді. Відповідаючи на запитання парламентаріїв у контексті протидії коронавірусу, Денис Шмигаль говорив про забезпечення держави тестами.

«ПЛР-тести фактично є в усіх областях. 30—40 тисяч людей щоденно звертаються по тестування за наявності симптомів або скерування від сімейних лікарів. Лабораторії готові приймати й більшу кількість людей, але це добровільна процедура. Примусово нікого не тестуємо», — зазначив Прем'єр.

Лабораторії працюють у штатному режимі, черг немає. Окрім ПЛР та ІФА-тестів, в Україні є понад 2 мільйони швидких тестів на антиген, які за 15 хвилин з високою ймовірністю визначають, хвора людина чи ні. Ці тести поширено в усіх закладах первинної медицини, їх введено протоколами в обов'язкову процедуру під час звернення до сімейного лікаря.

Дієвість карантинних заходів

Про підсумки карантинних заходів, запроваджених у січні 2021 року, і план вакцинації населення від COVID-19 розповів міністр

охорони здоров'я Максим Степанов: «Уже десять місяців країна протидіє коронавірусу. І одним з важливих методів боротьби залишаються карантинні заходи. Нині ми на 34-му місці в Європі за рівнем смертності від COVID-19. У нас утричі менша смертність, ніж у Великій Британії, та вдвічі менша, ніж у Франції. Це результат різних форматів карантинних обмежень, які виявилися дієвими. Зокрема, карантин вихідного дня стабілізував ситуацію та зменшив кількість нових хворих. Січневі жорсткі карантинні заходи не допустили нової хвилі зростання захворюваності в період свят.

Результат спостерігаємо вже зараз: кілька тижнів зменшується кількість хворих порівняно з кожним наступним тижнем. Якщо за перший тиждень грудня 2020-го було 89 тисяч нових хворих на COVID-19, то за минулий тиждень — лише 27 тисяч. Якщо за перший тиждень грудня було 28 тисяч хворих, які перебували в лікарнях із середнім і важким перебігом хвороби, то нині таких менше як 18 тисяч. І це спільна перемога всіх, хто дотримувався карантинних вимог».

Не можна навіть порівняти готовність медсистеми до такого виклику, як епідемія, на кінець березня 2020 року з готовністю в лютому 2021-го. Тоді було 12 704 ліжка, умовно готових до лікування пацієнтів з коронавірусом, з яких 3,5 тисячі забезпечували

киснем. Нині 66 848 ліжок надано для таких хворих, понад 56 тисяч з них забезпечено киснем.

Знову триває робота над адаптивною моделлю карантину. Залежно від зміни ситуації в конкретній області впроваджуватимуть локальні обмеження. Наприклад, якщо навантаження на медсистему зростатиме такими темпами, які можуть призвести до колапсу (коли 65% ліжок із киснем завантажено або буде зростання більш ніж на 50% кількості госпіталізованих протягом семи днів), на території регіону запровадять «червоний» рівень епідемічної безпеки, або жорсткий карантин до стабілізації ситуації. Але нині жоден регіон не претендує на запровадження «червоного» рівня.

Усе про імунізацію

Максим Степанов поінформував, що за глобальною ініціативою COVAX Україна отримає 8 мільйонів доз вакцин. У середині лютого мають надійти 117 тисяч доз вакцини Pfizer і BioNTech. Із середини лютого до кінця другого кварталу цього року надійде до 3,7 мільйона доз вакцин AstraZeneca. Україна уклала контракт на постачання вакцин Sinovac Biotech — ідеться про 1,9 мільйона доз. Найближчими днями наша країна очікує на підтвердження постачання за іншими контрактами та продовжує роботу на світовій ар-

ні щодо доступу України до вакцин.

«Вакцинація відбуватиметься безкоштовно, виключно безпечною вакциною, яка пройшла всі необхідні клінічні випробування, затвердженою в інших розвинених країнах і зареєстрованою в Україні за світовими стандартами. Повністю забезпечуватимуть умови транспортування та зберігання вакцин», — запевнив міністр.

Нацплан вакцинації здійснюватимуть у п'ять етапів. На етапі першої хвилі громадян вакцинуватимуть мобільні бригади. Їхню кількість поступово доведуть до 572. На другому етапі разом зі збільшенням охоплення вакцинації до процесу долучатимуться пункти вакцинації (їх буде 4250) на базі лікувальних закладів.

«Із 15 лютого почнуть вакцинувати працівників мобільних бригад вакцинації, медпрацівників, які працюють із хворими на коронавірусну недугу, працівників лабораторій, бригад швидких, зокрема водіїв, громадян, які перебувають у спецзакладах та їхніх працівників (інтернати, будинки для осіб похилого віку тощо), військово-службовців».

Під час першого етапу вакцинацію планують охопити 367 тисяч осіб. Протягом наступних трьох етапів вакцинують людей, які входять до групи ризику або за професійною ознакою, або за станом здоров'я, або

за віком (ідеться про майже 21 мільйон осіб). Це всі громадяни старші за 60 років, люди, які мають супутні захворювання, освітня. Людей із групи ризику зможуть вакцинувати до осені поточного року.

П'ятий етап — для решти українців від 18 до 59 років (13 мільйонів осіб), які не мають жодних супутніх захворювань. Процес вакцинації плануємо закінчити до кінця 2021 року. Жодних збоїв у постачанні вакцин не передбачається», — зазначив міністр.

Буде створено портал з питань вакцинації від COVID-19, де розміщуватимуть усю необхідну інформацію про етапи вакцинації, організацію процесу, вакцин. Перша версія портал з базовою інформацією стане доступною наступного тижня, повна версія разом із мобільною — до кінця лютого.

Списки на вакцинацію формуватимуть через роботодавців, тобто з прив'язкою до місця роботи, для таких категорій: медпрацівник, соцпрацівник, військовослужбовець тощо. Будуть і відкриті записи на вакцинацію соцкатегорій, прикриті люди похилого віку. Відкриті записи здійснюватимуть не більш ніж за місяць до початку вакцинації. Записатися можна буде через портал вакцинації, вебпортал електронних медичних систем, сімейного лікаря або контактцентр.

Якість з географічним акцентом

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ. Для наших партнерів з ЄС вказівка на місце походження продукту — ознака найвищого гатунку

Володимир КОЛЮБАКІН,
«Урядовий кур'єр»

Як повідомляє Мінекономрозвитку, заступник міністра Сергій Глуценко недавно провів зустріч із представниками проєкту ЄС «Підтримка розвитку системи географічних зазначень в Україні», на якій сторони обговорили подальшу співпрацю у цьому напрямі.

Тут наша мета — наблизення системи географічних зазначень в Україні до вимог законодавства ЄС. Це частина Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Ідеться про розроблення і подальше ухвалення в парламенті законопроектів про охорону географічних зазначень для сільськогосподарської продукції, продуктів харчування, вин та інших спиртних напоїв. Як зауважив із цього приводу Сергій Глуценко, ухвалення цих документів сприятиме поширенню на європейських ринках унікальних продуктів з України.

Важливо, яке це має значення для українських виробників. У Європі й загалом у цивілізованому світі справи охорони географічних зазначень надають дуже пильної уваги. За загальносвітовою практикою, географічне зазначення, нанесене на упаковку продукту, засвідчує особливий зв'язок з територією, де його виготовляють, тобто високу якість і багаторічні традиції виробництва. Адже воно гарантує збереження рецептури й технологічного процесу виготовлення продукту.

Гуцульську овечу бриндзю у Європі ідентифікують як неповторну перлину з Українських Карпат

Географічне зазначення — це не торгова марка, той самий продукт можуть виробляти й інші виробники, але у тій самій місцевості й за однієї технології. Найчастіше такі виробники створюють асоціацію, що захищає їхні права на використання зазначення походження. Тобто це, так би мовити, колективна торгова марка територіальної громади. Тож виробники з іншого регіону не мають права використовувати захищені географічні зазначення.

Згідно з Угодою про асоціацію, Україна зобов'язалась охороняти понад три тисячі географічних зазначень походженням з Європейського Союзу.

На виконання угоди з ЄС 1 січня 2020 року набув чинності Закон України «Про правову охо-

рону географічних зазначень». Його ухвалено замість закону «Про охорону прав на зазначення походження товарів», новий варіант гармонізовано із законодавством Європейського Союзу.

Заборона стосується назв, надто подібних до захищених, чи символів на упаковці, що нагадують маркування захищених виробників тощо. Згідно з вимогами ЄС, виробники України з 2023 року більше не матимуть права використовувати назву м'якого кисломолочного сиру «фета», а з 2026-го не зможуть називати відомий міцний спиртний напій коньяком, адже ці дві назви захищені, як і шампанське та багато іншого. Ми вже звикли, що сир «голландський» можна виробляти

де завгодно, а ось голландці вважають інакше.

Тож виробникам доведеться придумувати для своїх продуктів нові назви, а покупцям — звикати до них. Проте тут є й позитивний момент: якщо після 2026 року побачите у продажу щось у пляшці з етикеткою «коньяк», матимете на увазі, що це якась підпілля продукція сумнівної якості, знані вітчизняні виробники готуються відмовитися від звичних назв уже зараз.

Україна теж має право отримати захищені географічні зазначення. 2019 року було визначено перші вітчизняні продукти, що мали отримати такий статус: гуцульська овеча бриндзя (у назві на вмісно вжити написання гуцульською говіркою як ознака походження), херсонський кавун, мелітопольська черешня, карпатський мед та деякі українські вина. Реєстрацією цих зазначень займається проєкт Європейського Союзу «Географічні зазначення в Україні», діяльність якого фінансує ЄС.

У грудні 2019 року свідоцтва про право на використання зазначення походження отримали гуцульська овеча бриндзя, гуцульська коров'яча бриндзя та мелітопольська черешня, черга інших має надійти скоро. Триває реєстрація ще двох найменувань з Бессарабії: баранини фрумушки та бессарабського горіха. Щоправда, процедура реєстрації доволі складна: треба довести, що продукт має справді географічне походження, виробники дотримуються певної єдиної

специфікації та належних санітарно-гігієнічних норм та вимог до простежуваності походження продукції.

На стадії переміщення товарів через митний кордон України Державна фіскальна служба контролює їх на предмет дотримання прав інтелектуальної власності. Але для цього треба подати до ДФС заяву від власників прав на географічне зазначення про захист цих прав. Перед тим, певна річ, слід отримати такі права, а надалі дбати про їхній захист.

Отже, й у нас слід за європейським прикладом створювати асоціації виробників певної продукції, що претендує на географічне зазначення. І така робота триває. Скажімо, на Херсонщині зареєстровано Асоціацію виробників херсонського кавуна. Це підготовка до реєстрації даного географічного зазначення. Працюють у цьому напрямі і в Бессарабії та на Закарпатті. Скажімо, гуцульську овечу бриндзю виготовляють під спільним брендом п'ятеро виробників.

Тож традиційний продукт, що має географічне зазначення, проходить три стадії контролю якості: з боку самого виробника, асоціації та державного контролюючого органу, що є додатковою гарантією для споживача. Як наголошують представники асоціації виробників таких продуктів, це дає змогу усунути несумлінну конкуренцію і не дати ввести споживача в оману невідповідними продуктами, замаскованими під зареєстровані.

СПОЖИВАЧ

Коли питна вода буде смачною і чистою?

ЖИТТЄДАЙНИЙ РЕСУРС. На Черкащині впроваджують європейські стандарти в міське комунальне господарство, і працювати ще є над чим

Роман КИРЕЙ,
«Урядовий кур'єр»

Черкащина здавна славилася якістю звичайної води. У багатьох куточках Шевченкового краю вам розкажуть про цілющі властивості саме їхньої води. Вона напувала подорожніх із цілющих джерел, тамувала спрагу прохолодною свіжістю криниць та колодязів. За легендою, святий апостол Андрій, мандруючи Холодним Яром поблизу Головки на Чигиринщині, напився із джерела, яке потім за цілющі властивості назвали Живуном. Дуже вже смачною видалася йому та вода. Як з'ясувалося пізніше, містить вона майже 30 корисних мікроелементів та чимало срібла.

Цивілізація неухильно йде вперед, а природні блага завдяки технічному прогресові доступні кожному. Водогони помережили територію міст і сіл, доставляючи життєдайну рідину мало чи не в кожний будинок чи подвір'я. Варто відкрити кран, і з нього поллється належно очищена й підготовлена до вживання питна вода.

Чи безпечно пити із Дніпра

Проте у нашому водному господарстві далеко не все так, як хотілося б. Надто на тлі повідомлень, що Україна кілька років тому увійшла до списку країн з найбільш небезпечною і несмачною водопровідною водою. Відповідний рейтинг склали на основі даних центрів контролю і профілактики захворювань міністерства охорони здоров'я США.

Можна по-різному ставитися до такої оцінки іншої країни, проте вона не тільки насторожує, а й змушує прискіпливіше ставитися до ситуації з якістю питної води. Адже й наші фахівці не приховують проблем, які їх турбують.

За класифікацією ЮНЕСКО, Україна належить до країн з малим рівнем водного забезпечення (тисяча кубічних метрів на людину). Як зауважують фахівці, українці черпають питну воду на 80% із поверхневих джерел, а в окремих регіонах цей показник доходить навіть до 100%. Це попри те, що саме ці об'єкти останніми десятиліттями активно забруднюються та міліють, а держава не докладає зусиль для їхнього очищення. Приміром, деградує екосистема Дніпра нині забезпечує 70% питно-господарських потреб, зокрема й Черкащини.

Глобальні зміни клімату вирішальні й для України. Зростання середньорічних температур провокує активне випаровування вологи. Нині воно вдвічі більше, ніж ще 20 років тому. Отож чи не доведеться нам уже через три десятки років або й раніше імпортувати питну воду? Не випадково на численних круглих столах проблему формулюють саме так. Як зазначають експерти й дослідники — провідні науковці України з водних ресурсів, головні чинники загрози — кліматичні, техногенні, антропогенні та біологічні, які нині зішлись в одне коло проблем.

До прикладу, одна з областей Центральної України — Черкаська. Протягом багатьох років діяльність КП «Черкасиводоканал» забезпечує жителів обласного центру питною водою, якість якої за всіма показниками відповідає державним стандартам.

Продукту з водогону є альтернатива

Але чому ж багато черкащан вирішили відмовитися від води з-під

Частина жителів обласного центру віддає перевагу воді артезіанській

крана і використовують, як вважають, менш небезпечну альтернативу — привозну або бутильовану? Приміром, сім'ї Павленків, Кикотів, Федорченків та багатьох інших, які живуть у центральній частині міста, віддають перевагу воді в цистернах, яку підприємці набирають зі свердловини в с. Думанці Черкаського району. Так чинять і чимало інших черкащан. Знайомі готують їжу з бутильованої води, яку купують.

Їхні сумніви мають підстави. Директор КП «Черкасиводоканал» Сергій Овчаренко на сайті підприємства роз'яснює: «У воді є залишки хлорорганічних сполук. Додатково до очищення сорбентами, які видаляють присмак і запах, ми не використовуємо. Але підкреслюю, що вода абсолютно безпечна. Тим, кого непокоять залишки хлору, ми пропонуємо альтернативу — артезіанську воду, яку можна набрати у бюветі на території підприємства. Цю воду я й сам уживаю».

Число контрольованих показників зростає

Які ж заходи застосовують на підприємстві, щоб удосконалити технологічний процес одержання питної води? Як розповіла начальниця лабораторії КП «Черкасиводоканал» Тетяна Проценко, здійснювати глибоке очищення поверхневої води, яку подають споживачам, дає змогу використання сучасних коагулянтів, флокулянтів, реагентів для знезараження та автоматичне дозування всіх реагентів, використання амонізації для пролонгації дії хлору у водорозподільній мережі. Як наслідок, вміст хлорорганічних сполук після цих процедур значно зменшується. Контроль за цими процесами здійснює сучасна лабораторія.

Чи досягають зусилля працівників підприємства мети? Як роз'яснила Тетяна Павлівна, питна вода вважається продуктом високої якості, якщо вона відповідає нормативним документам на неї, в даному разі це ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» та має запас за величиною показників якості для уникнення непередбачених ситуацій. Однією з таких ситуацій може бути паводок, під час якого різко змінюються показники поверхневої води — джерела водопостачання.

На думку керівниці лабораторії, нині контроль за якістю питної води в Україні наздоганяє контроль у європейських країнах та США. Лабораторія КП «Черкасиводоканал» проводить дослідження методами, які давно використовують за кордоном. Це методи атомної абсор-

бції, газової хроматографії, рідинної хроматографії та інші. Контролюють вміст металів, пестицидів, гербіцидів, хлорорганічних та інших сполук. З 1 січня 2022 року введено в дію III етап лабораторного контролю питної води згідно з ДСанПіН 2.2.4-171-10.

Нині лабораторія водоканалу проводить контроль якості питної води за 54 показниками. Із січня наступного кількість контрольованих показників збільшиться до 80.

Щодо згаданої оцінки якості води в Україні американських фахівців, то, на думку Тетяни Проценко, тут неправильне порівняння контролю та профілактики захворювань і якості води. В Україні, зокрема і в Черкасах, проблема захворюваності населення, очевидно, пов'язана з хімічною промисловістю, яка безбоязно забруднює навколишнє середовище викидами в атмосферу й поверхневі джерела. А також з використанням пестицидів і гербіцидів у сільському господарстві, залишкові концентрації яких тривалий час не контролювали, і деякою мірою з аварією на ЧАЕС.

Удосконалювати є що

Проте один з істотних недоліків в Україні — брак методик виконання лабораторних вимірювань. За сучасними мірками, лабораторія має проводити валідацію (підтвердження відповідності) аналітичних методик, тобто експериментально доводити, що методика придатна для розв'язання передбачених завдань. Але цей експериментальний доказ потребує чимало додаткових затрат, коштів для яких поки що бракує.

«Гадаю, у майбутньому ця процедура працюватиме, і різниця між лабораторіями різного рівня стане мінімальною, — висловлює надію Тетяна Проценко. — Проблема в Україні — нестача стандартних зразків для лабораторних вимірювань».

Нині підприємство «Черкасиводоканал» щодня подає споживачам 70—80 тисяч кубометрів питної води. Кропітку працює колективу комунального підприємства неодноразово відзначали. Кілька років тому його визнано переможцем конкурсу якості продукції «100 кращих товарів України». Продукт, який постачає Черкасиводоканал, як наголосили в лабораторії підприємства, належить до найкращих, одержаних із поверхневого джерела.

Нові стандарти — нові надії

Проте є й зворотний бік медалі. Усі, хто бував за кордоном, зокрема в Європі, відзначають значно

споживачів призводять до потрапляння неочищених стоків у річку.

Без регламентів і з відхиленнями

Ситуація з водопостачанням в інших містах та районах Черкащини, як стверджують фахівці Держпродспоживслужби, досить складна. Сотні торішніх перевірок та комісійних обстежень комунальних водопровідно-каналізаційних підприємств, об'єктів водопостачання виявили чимало порушень вимог санітарного законодавства. Впадає в око брак технологічних регламентів, робочих програм з підготовки води та виробничого лабораторного контролю безпечності та якості питної води. На деяких підприємствах немає достатнього запасу реактивів для її очищення та знезараження. Водозабірні й водоочисні споруди у містах і селах потребують капітального ремонту.

Комунальні водогони міст Золотоноша, Ватутіне, Городище, Кам'янка, Тальне, Чигирин, селищ Катеринопіль, Маньківка, Чорнобай, інформують у Держпродспоживслужбі, тривалий час подають населенню питну воду з відхиленнями від нормативних вимог за окремими показниками якості, зокрема органолептичними, загальною жорсткістю, вмістом заліза, марганцю, нітратів.

Як встановили перевірки, належний виробничий лабораторний контроль не проводять на третині комунальних водогонів області, зокрема Городищенського та Золотоніського районів, сільських та відомчих водогонів Городищенського, Драбівського, Канівського, Катеринопільського, Лисянського, Корсунь-Шевченківського та Лисянського районів. Лише 45 водогонів області подають воду населенню відповідно до розроблених технологічних регламентів, з них тільки 23 погоджено в установленому законодавством порядку.

Річ не тільки в покараннях

Певним керівникам комунальних підприємств та сільським головам після перевірок доведеться сплатити штрафи й наполегливо працювати над усуненням численних недоліків, перелічених у приписах, розпорядженнях та пропозиціях фахівців Держпродспоживслужби. Проте самими покараннями справу з місяця не зрушити. Очевидно, проблема набагато складніша й масштабніша, ніж бачиться в тому чи іншому місті чи селі.

Адже нікуди не подітися від того, що відставання України від розвинених країн у середній тривалості життя та високій смертності, крім інших чинників, певною мірою пов'язані саме зі споживанням низькоякісної питної води. Масштаби проблеми диктують і необхідний комплекс невідкладних заходів. На думку фахівців, засади нової водної політики мають містити курс на активне водозбереження, модернізацію очисних споруд за найкращими світовими стандартами, аби мати змогу повторно використовувати очищену воду, реалізацію намірів і програм порятунку річок, особливо Дніпра та його приток.

Уже давно час прирівняти проблему якості та кількості наших водних ресурсів до питань національної безпеки й адекватно протидіяти загрози можливого зневоднення.

Лабораторія нині контролює якість води за 54 показниками

вищі смакові й хімічні властивості тамтешньої води. Там, виявляється, можна пити з-під крана без побоювань завдати собі шкоди. Однак на сьогодні Україну та Європу в питанні якості питної води порівнювати не можна, вважають у КП «Черкасиводоканал». Високу якість там забезпечують такі тарифи, які для українців занадто високі.

Модернізація цього та інших подібних підприємств, ефективність їхньої роботи цілком залежать від фінансування. На жаль, чимало з них у різних регіонах перебувають у критичному стані. У Черкасах пригадують, як не раз через несвоєчасне затвердження тарифу недоотримували десятків мільйонів гривень. А про використання активованого вугілля як сорбенту, кажуть, можна лише мріяти. Адже це настільки дорого, що ставити таке завдання не реально.

Проте дивитися з надією в завтрашній день дає змогу те, що в Україні нині триває робота для введення нового стандарту на питну воду. Цей нормативний документ буде тісно пов'язаний з директивою ЄС 98/93 про якість води, призначеної для споживання людиною. Він пропонує розширити контроль питної води щодо багатьох параметрів, провідності, тритію та загального іонізуючого опромінення.

Істотно знижує якість стан води у Дніпрі, яку дедалі важче доводити до необхідних споживчих параметрів. Головна водна артерія країни, як і інші річки, потребують негайного оздоровлення. Нинішнє очищення, як вважає експерт, координаторка водних програм Ганна Цветкова, не позбавляє річку забруднення нітратами та фосфатами. За останні 15—20 років вміст цих речовин зріс у десятки разів через використання фосфатних мийних засобів. Аварійний стан каналізаційних мереж та незаконні врізування в колектори багатьох

ЛЮДИНА І ЧАС

Полярник із села Батьки

ПЕРШОПРОХІДЕЦЬ. На Полтавщині відкриють пам'ятник Антонові Омельченку, який 110 років тому разом із британськими дослідниками відкривав Антарктиду

Олександр ДАНИЛЕЦЬ,
«Урядовий кур'єр»

25 років тому, 6 лютого 1996-го, Велика Британія передала Україні антарктичну станцію «Фарадей», яку перейменували на «Академік Вернадський». Зробила це за символічну ціну — один фунт стерлінгів, хоч на станцію претендували 20 країн і були готові заплатити повну її вартість. За що нашій державі така честь? Річ у тому, що у складі команди Роберта Скотта, яка понад сторіччя тому вперше ступила на крижаний материк, був і наш земляк, уродженець села Батьки Зінківського району Полтавської області Антон Омельченко.

Подорож за три океани

Перший український полярник народився 1883 року в багатодітній селянській сім'ї Луки Омельченка. Змалечку разом із братами їздив на заробітки на Кубань, де наймався пастухом. Пас різну худобу, але найбільше любив доглядати коней. Благородні тварини відповідали взаємністю. Це помітив його роботодавець конезаводчик пан Пеховський і став до хлопця дуже приязно ставитися, а потім усиновив його.

Він приділяв велику увагу його розвитку. На службі в конезаводчика перебували англійські фахівці з конярства. На прохання пана вони навчили хлопця розмовляти по-англійськи. Під наставництвом іноземних тренерів Антон став жокеєм, брав участь у багатьох престижних перегонках, зокрема й за кордоном, вигравши призи і рекламуючи кінний завод свого покровителя.

2014 року я зустрівся із сином Антона Омельченка. На той час 83-річний Іван Омельченко, який живе в селі Остап'є Великобагачанського району на Полтавщині, згадує батька, запевняв мене, що той міг з першого погляду визначити шанси коня на перегонках.

Після смерті пана Пеховського його маєток успадкував полковник Микола Ведерніков, який тоді видав поселенцям каторжан на Далекому Сході. Очевидно, це був його близький родич. Прийнявши спадок, полковник повинен був знову повернутися на місце своєї служби. Він забрав із собою й Антона.

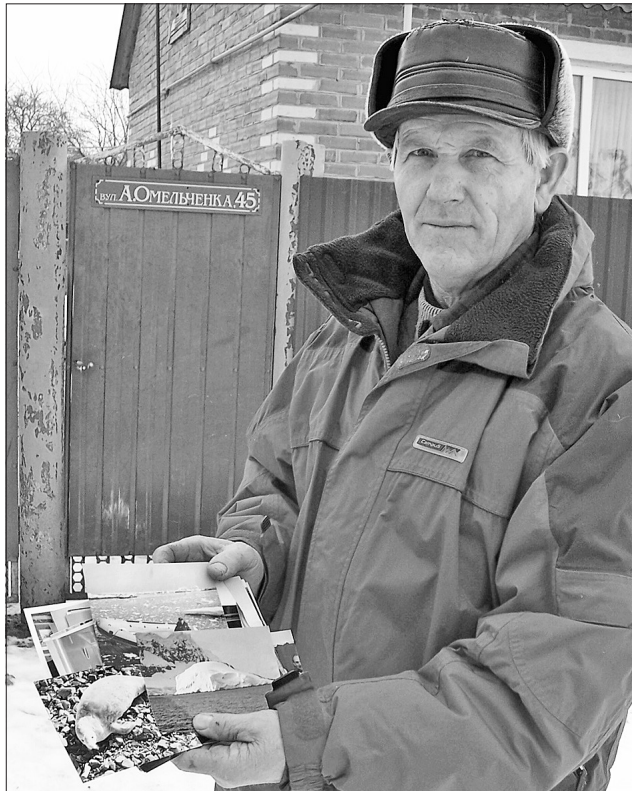
Не встигли вони далеко від'їхати, як розпочалася російсько-японська війна. Дорогою полковник помер у вагоні під Владивостоком. Антонові нічого не залишалося, як улаштуватися жокеєм на місцевому іподромі. Там він і познайомився з англійським офіцером Вільямом Брюсом, який приїхав на Далекий Схід, щоб придбати партію маньчжурських коней і собак для експедиції Роберта Скотта до Південного полюса на кора-

блі «Терра Нова». Саме за його рекомендацією Скотт вніс українського хлопця до складу експедиції 1911 року.

Із 23 учасників походу іноземців було троє. Норвежець — лижний інструктор. Росіянин Дмитро Гирев — каюр, доглядач іздових собак. І 27-річний українець, полтавець Омельченко — конюх. Антон мав доправити коней лише до Нової Зеландії, а потім повернутися до Владивостока. Проте його внесли у групу дослідників.

Подорож до найхолоднішого материка зайняла чимало часу, довелося перетнути Тихий, Індійський і Атлантичний океани. І тільки 4 січня 1911 року разом з іншими членами відважної команди перший українець ступив на вічну мерзлоту Антарктиди. Звідси Роберт Скотт готував систему складів і тимчасових таборів, щоб забезпечити провізією учасників переходу до Південного полюса.

Омельченко був у групі, яка саме цим займалася.

Віктор Омельченко привіз чимало світлин, які нагадують про перебування в Антарктиді

Омельченко стриг товаришів тими самими ножицями, якими підрізав гриву своїм поні

Ось коли знадобилася фізична витривалість і природна кмітливість полтавця. У дорожніх нотатках Скотт схвально відгукується про нього, вважаючи його цінним надбанням для команди.

Коли п'ятеро мандрівників на чолі з Робертом Скоттом вирушили до полюса, Антон Омельченко на конях провів їх до середини шельфового льодовика Росса. Оскільки далі коні пройти вже не змогли, Омельченко повернувся з ними на базу.

Після того як учасники експедиції переконалися в непридатності коней на крижаному материку і їх забили на м'ясо, Антона приставили до фотографа, щоб допомагав йому носити камеру. Тож коли він повернувся 1912 року додому, в село, то привіз із собою цілий віз фотографій.

Небезпечна подорож до полюса тривала понад рік. На жаль, Скотт і його четверо супутників загинули. Тоді нашому землякові пощастило, що залишився з частиною команди на березі чекати відчайдухів, які на лижах, тягнучи сани, рушили вглиб материка. 18 січня 1912 року вони таки дісталися Південного полюса. Нехай і не першими — на місяць раніше там уже побували норвежці на чолі з Руалем Амундсеном. Але на зворотному шляху всі вони замерзли — їхні тіла виявили у засніжених наметах тільки через вісім місяців.

А Омельченко ще повоював на фронтах Першої світової війни, брав участь у революції. Пожив і мирним життям: одружився, побудувався, у нього підростали двоє синів.

віт, назвавшись журналістом, поціпив у нього всі найважливіші фотографії й документи. Пропала і медаль, якою нині пишалися б нащадки Антона Омельченка. Її під час Другої світової війни забрали зі скрині радянські солдати.

У Батьках про Антона Омельченка почуєш багато цікавого. Кажуть, він був дуже широкий у плечах, міг скакати верхи на коні, стоячи на ньому на руках. Ніколи не хворів. Якщо відчував, що занедужає, брав мішок, насипав у нього землю і бігав з ним, доки сім потів не зійде. Потім витягував із криниці відро води, виливав її на себе. На цьому лікування закінчувалося.

А ще вмів відгадувати сни. Наперед знав, коли помре, і був готовий до цього. Того весняного дня 1932 року сидів у новій сорочці на порозі своєї хати і читав газету, як раптом почалася гроза. Його дружина Наталка розповідала, що до того небо було чисте, тільки десь на об-

Перший в Україні пам'ятник першому вітчизняному полярникові спорудили на клопотання громадськості села Батьки коштом Національного антарктичного центру

Королівські відзнаки

Англійці належно оцінили його участь в експедиції Роберта Скотта. Прізвище Омельченка внесли до списку членів Королівського географічного товариства Великобританії, його було удостоєно медалі короля Георга V. На одному її боці викарбувано портрет нагородженого, а на другому — силует легендарного корабля «Терра Нова». Омельченкові призначили довічну пенсію, яку він регулярно отримував до 1927 року. Попри такі почесні, він працював звичайним сільським листоношею і мріяв написати про антарктичну одіссею книжку.

Проте ця книжка так і не вийшла, бо якийсь пройдис-

рії темніла хмарина. Вона швидко накрила тінню двір і випустила із себе кульову блискавку, яка через прочинені двері влетіла в хату. Мати Антона Омельченка встигла накрити малих онуків ковдрою, вивела їх у двір. А блискавка піднялася на горіще і там вибухнула. Від цього вибуху згоріла не тільки хата, а й її господар. Половина його тіла залишалася білою, а друга почорніла. Даремно його закупували по шию в землю, сподіваючись, що оживе. Дива не сталося. На той момент Антонові Омельченку було всього 48 років.

Тим, кому доведеться йти

Ще за його життя у Великій Британії вийшла друком книжка про антарктич-

ну одіссею команди Роберта Скотта, в якій згадано і нашого земляка. Цю книжку потім переклали й перевидали у Москві. Односельців і родичів Антона Омельченка здивувало і обурило, що у книжці першого українського полярника називають росіянином.

До минулого року в Україні не було й жодного пам'ятника нашим полярникам. Земляки Антона Омельченка вирішили встановити справедливість. З ініціативи нинішнього старостинського округу Опішненської селищної ради Бориса Іванченка перейменували центральну вулицю села й стали називати вулицею Антона Омельченка. Торік за підтримки й на коштів Національного антарктичного центру за 103 тисячі гривень біля будівлі старостату спорудили скульптурну барельєф-композицію «Антарктида». Її планують офіційно відкрити після закінчення карантину. Борис Іванченко сказав, що відкрили б і раніше, але на урочистості треба обов'язково запросити представників Англійського антарктичного товариства, а вони до нас із відомих причин тепер не зможуть приїхати. У Національному антарктичному центрі порадили почекаати з офіційним відкриттям.

Біля основи пам'ятника Антонові Лукичу лежить спеціально доставлений у село з Антарктиди камінь, а під скульптурним зображенням на титульному боці прикріплено гранітну табличку з написом: «Тим, хто йшов, Тим, хто йде, Тим, кому доведеться йти».

За чверть століття Національний антарктичний центр провів 24 експедиції на крайній південь і вже готує 25-ту. Учасником трьох із них — 6-ї, 9-ї й 11-ї був онук Антона Омельченка Віктор. Він працював на станції «Академік Вернадський» механіком і дизелістом. Ось тільки добіралося до Антарктиди дід і онук різними шляхами. Перший — з Австралії, а другий — з Південної Америки.

На жаль, учетверте поїхати в антарктичну експедицію нащадок славного роду Омельченків уже, мабуть, не зможе. Хоч і дуже хоче. Розповідав, що йому й тепер сняться минулі зимівлі, друзі-полярники, чудова природа Антарктиди, тамтешній тваринний світ, захоплива риболовля, купання у водах Тихого океану. Проте вік полярників обмежений 45 роками, а йому вже за 60.

Тепер надійшла черга підкорювати Антарктиду рідному племінникові Віктору Іларіоновичу й повному тезці Антона Омельченка, який нині живе і працює у Києві. Він теж уже двічі зимував на станції «Академік Вернадський» і на цьому не збирається зупинятися.

СУБОТНІ ЗУСТРІЧІ

Перекладач Віктор Мотрук: «Том від Макрона — особлива цінність у моїй колекції»

Ім'я закарпатського перекладача з французької мови Віктора Мотрука вже кілька десятиліть добре знає український читач. Завдяки його перекладам можемо ознайомитися із класичними творами французької літератури та з її новинками, що виходять у нашій країні. Нещодавно на Закарпаття, де живе і працює Віктор Петрович, надійшла звістка: він став лавреатом престижної нагороди у галузі перекладацької творчості — премії «Мистецтво перекладу» імені Миколи Лукаша, запровадженій журналом іноземної літератури «Всесвіт». «Урядовий кур'єр» зустрівся з лавреатом і розпитав про сходження до цієї літературної вершини.

Присвята від «Всесвіту»

Презентація числа журналу іноземної літератури «Всесвіт», присвяченого перекладачеві Віктору Мотруку, відбулася в камінному залі Закарпатської облдержадміністрації. Пів сотні примірників адміністрація закупила для тих бібліотек краю, які не передплачують «Всесвіт». Автор цих рядків поцікавився, за які заслуги така пошана — присвята окремого номера перекладачеві.

— Так у журналі вирішили привітати мене з ювілеєм і подякувати за понад два десятиліття творчої співпраці. Але цьому передувала непроста історія з отриманням коштів на оплату друку тих 50 примірників. Їх не вдалося знайти ніяк, хоч і журнал, і особисто я зверталися з клопотаннями до всіх, хто міг би посприяти. Здавалося, нічого з того не вийде, аж тут відбулася зміна влади на Закарпатті, й очільником облдержадміністрації було призначено Олексія Петрова.

І що, Олексій Геннадійович допоміг?

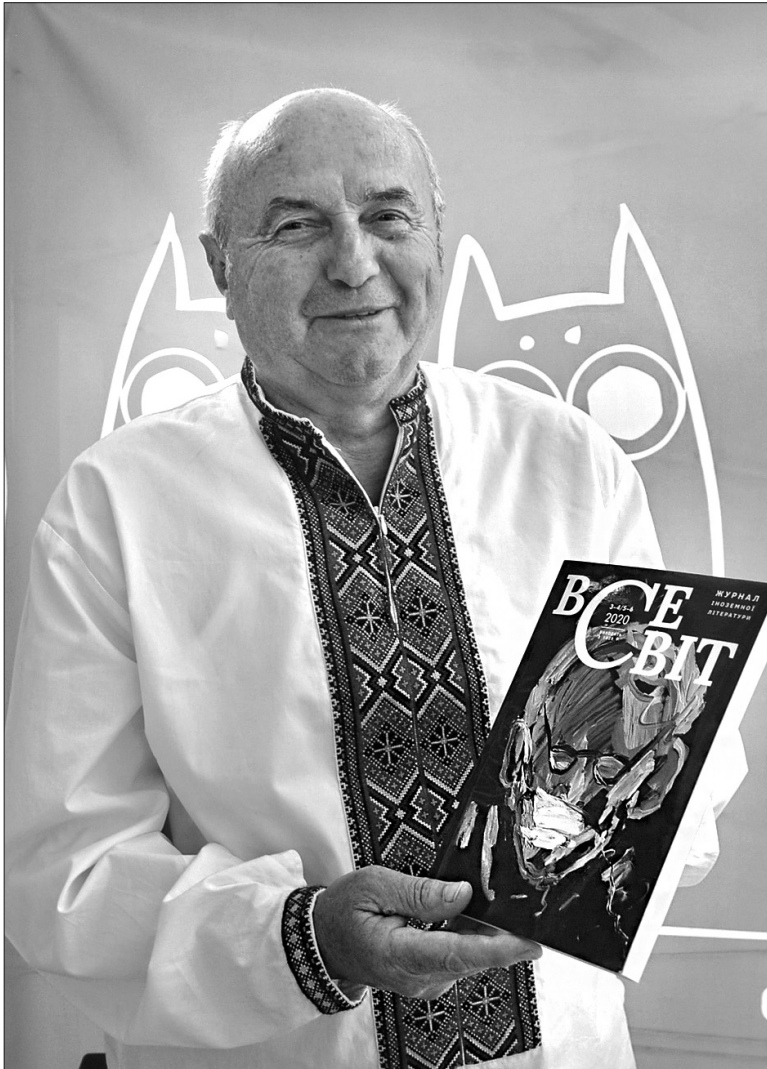
— Цікава історія, як ми з ним познайомилися. Тоді було вже оголошено весняний карантин, і пробитися всередину будівлі ОДА було неможливо. Але мені пощастило. Якось, проходячи повз будівлю, помітив зграйку журналістів з телекамерами. Підійшов до них із запитанням, що тут має відбуватися. Мені пояснили, що новий очільник Закарпаття даватиме інтерв'ю у скверіку навпроти.

Я зрозумів, що це шанс для мене: сів на лавочку й очікував закінчення інтерв'ю Олексія Геннадійовича. А потім підійшов до нього і попросив хвилинку уваги. «Я під час навчання в Академії СБУ вивчав саме французьку», — несподівано для мене продовжив Олексій Геннадійович. Тож ми розмовляли лише французькою. І розмова завершилася тим, що він сказав: «Якщо вже ми обоє французькі, то повинен вам допомогти».

Ми кілька хвилин побалакали мовою Бальзака і Гюго, сфотографувалися із примірником «Всесвіту», і очільник області пішов у своїх справах. А я повернувся додому з думкою: чудово, що голова Закарпатської облдержадміністрації володіє французькою і звязався допомогти мені у поширенні у краї журналу, який друкує мої переклади. Надіслав фото з Олексієм Петровим, який тримає в руках журнал, редакції «Всесвіту». І вони були у захваті.

Чим усе закінчилося?

— Як кажуть, хепі ендом. Через якийсь час «Всесвіт» надіслав до

Віктор Мотрук із числом «Всесвіту», що вміщує його творчий доробок

ДОСЬЄ «УК»

Віктор МОТРУК. Народився 1949 року в селі Глинськ Здолбунівського району Рівненської області. Закінчив Чернівецький державний університет ім. Ю. Федьковича. Із 1982 року — старший викладач, доцент Ужгородського державного (нині національного) університету.

Видав 12 книжок своїх перекладів з французької й польської мов. Автор понад 12 наукових розвідок із проблем французької мови, методики викладання іноземних мов, перекладової літературознавства. Автор двох навчальних посібників МОН України.

Нагороджений орденом Августина Волошина I ступеня.

Ужгорода 50 примірників ювілейного випуску, які я вже сам розповсюджував. Розіслав у райони краю, передав університетській бібліотеці, іншим бібліотекам, своєму ректорові Володимирові Смоланці, колегам, друзям.

У родині розмовляли різними мовами

Інтерес до глибокого вивчення мови, мабуть, має певне пояснення. — Звісно, що так. Моя бабуся і мама мешкали у волинському селі Глинськ на Рівненщині. Тут колись жили чехи, які приїхали на запрошення ще царської влади підняти сільське господарство. Місцеві люди у них служили і завдяки цьому добре опанували чеську мову. Так і бабуся моя Васирина її вивчила, володіючи ще й польською, бо жила за часів Польщі. Ці знання передала мамі. Тато, крім польської, володів німецькою, бо був у роки Другої світової війни остарбайтером.

Тобто у родині панувала така атмосфера, що я не міг не полюбити чужі мови. Як студент університету вивчав французьку й німецьку мови, а ще самотужки польську, чеську, сербохорватську, румунську (на Буковині ця мова дуже поширена).

А як потрапили на Закарпаття?

— Після закінчення вишу одержав направлення в село з румунським населенням Середнє Водяне на Рахівщині. Через рік пішов служити в армію, а після служби, попрацювавши в освітніх закладах Івано-Франківська, вступив на вищі педагогічні курси до Московського інституту іноземних мов імені Моріса Тореза з підготовки висококваліфікованих викладачів іноземних мов для вищих навчальних закладів СРСР. У Москві закінчив аспірантуру, і після неї приїхав на роботу в Ужгородський державний університет. У цьому виші й працюю — скоро буде сорок років.

Перекладацтво — справа невдячна

Закарпаття — багатомовний край, тож і перекладачів мало б бути достатньо. Чи так насправді?

— Колись було. Відомими перекладачами були Федір Потушняк й Іван Петровіч (з французької), Юрій Шкробинець (з угорської й на угорську), Іван Мегела (з німецької). Нині охочих перекладати одиниці. До прикладу, є безліч знавців англійської, проте ніхто не виклав українською хоч рядка Шекспіра, Селінджера чи Гемінгвея. Тішити, що з'явилися перекладачі зі

слов'янських мов: Тетяна Ліхтей — зі словацької, Андрій Любка — з хорватської і сербської. Але цього занадто мало.

Чим пояснити втрату інтересу багатьох знавців мов до перекладацької справи?

— Бо в ній надто багато складнощів. По-перше, обмежені можливості друкуватися: єдиний часопис, який вміщує переклади, — журнал «Всесвіт». Його заснував Василь Еллан-Блакитний 95 років тому. Це найстаріший літературний журнал, що вижив.

По-друге, ця справа потребує великої самовіддачі, а на винагороду (гонорар) сподіватися можна у виняткових ситуаціях. По-третє, право на переклад іншомовного художнього твору потрібно купити в іноземного видавництва чи самого автора, а це дороговартісно. Навіть для видавництва дорого. Лише великі київські чи харківські можуть собі дозволити. І дуже добре, що вони це роблять, адже літературні переклади — розкіш спілкування між народами, взаємозбагачення їхніх культур.

Переклад художніх творів — один з видів літературної творчості. Передбачає не просто знання мови.

— До всього потрібна обізнаність із культурою, минулим і сьогоденням народу. У цьому сенсі незамінні контакти, які підтримую із франкомовними друзями. До них звертаюся, якщо виникає потреба уточнити історичну деталь, нові реалії сучасності.

Тож і французькі інтелектуали причетні до ваших перекладів?

— Наприклад, чудові поезії у прозі французького поета Жоржа-Леона Годо переклав і видав книжкою «Магнітне поле» завдяки приятелю з Ніора директорів місцевої бібліотеки Ерікові Сюрже. Він познайомив мене з поетом, з яким колись сам приятелював, а далі я вже сам домовлявся про право на переклад з його дружиною Мадлен, бо Годо вже пішов у засвіти.

Книжка побачила світ в Ужгороді, а потім мер міста Ніора, дізнавшись від Еріка Сюрже, що я перекладаю українською їхнього поета, запросив мене приїхати в Ніор і презентувати видання. Я ознайомив українських читачів із творами французького романіста, новеліста з цього краю Гастона Шеро. Книжка «Арія Вертера» виїшла друком в Ужгороді.

Подарунок від президента Франції

З масмедіа дізнався і про цікавий подарунок, який ви отримали від президента Франції Еммануєля Макрона.

— Написав президентові Франції листа, в якому висловив йому свою моральну, сказати б, підтримку, коли у Франції розпочався протестний рух так званих жовтих жилетів. Я вважав, що окремі брутальні дії протестувальників, які громіли установи, розбивали вітрини тощо, мають віддалену мету підірвати устої Французької Республіки.

Написав, не дуже й сподіваючись на відповідь. Але ця відповідь не змусила на себе довго чекати.

І що в ній було?

— У відповіді за підписом Макрона йшлося, що моральна підтримка франкомовного українця його дуже втішила. А доважком до листа став подарунок — новий Словник сучасної французької мови. Тепер цей том від Макрона — особлива цінність у моїй словниковій колекції.

Ви викладач французької мови з величезним стажем, доцент вишу. Закарпатська молодь охоче вивчає нині мову Гюго, Бальзака і Стендаля?

— Колись, у довоєнні часи, в гімназіях Закарпаття настільки добре викладали іноземні мови, що випускники могли вільно ними поспілкуватися. Тоді до вивчення мов ставилися з повною відповідальністю, розуміючи, що вони їм знадобляться у житті, роботі. Знали німецьку і французьку, чеську та латину, навіть могли ними писати.

Небагато теперішніх випускників шкіл можуть таким похвалитися. Мені дуже шкода, що саме на французьку рік у рік меншає вступників до ужгородського вишу. У Закарпатській області скорочено до неприйнятної міни кількості загальноосвітніх шкіл з поглибленим вивченням французької мови. Англійська як мова-гегемон несправедливо витісняє з освіти французьку, і наше освітянське керівництво вважає, що це, мовляв, законний процес. Конче потрібно налагоджувати її вивчення, адже це напряму пов'язує нас з однією з найрозвиненіших країн Європи, якою є Франція, країна світової культури.

Василь БЕДЗІР,
«Урядовий кур'єр»

ПРЯМА МОВА

Дмитро ДРОЗДОВСЬКИЙ,
головний редактор журналу «Всесвіт»,
заслужений працівник культури України:

— За десятиліття активної перекладацької діяльності Віктор Мотрук зарекомендував себе як один із флагманів перекладацтва Закарпаття й один з найактивніших відтворювачів французького слова в Україні. Його праця не може не захоплювати й не викликати пошани.

Віктор Мотрук подарував читачам прекрасні переклади із французької літературної класики Т. Готье, Е. Золя та інших авторів. Це генератор українсько-французького культурного й інтелектуального діалогу. Упродовж багатьох років Віктор Петрович виконує функцію культурного дипломата, який на високому перекладацькому рівні відтворює семіосферу французької літератури. Вражає, що тлумач працює із класичними творами, знаковими іменами з канону французької літератури XIX—XX століть.

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

І один у полі воїн

ПЕРШИЙ ДОСВІД. Якщо ти такий, як голова Кожанської ОТГ Фастівського району
Володимир Сажко

Олександр КРЮЧКОВ,
«Урядовий кур'єр»

Нашу розмову перервав тихий стукіт. «Хто там такий несміливий? Заходьте!» — Володимир Сажко перевів погляд на двері. «Андрійовичу, — у дверному отворі з'явилася жіноча фігура, — у мене до вас така справа: вчора мама померла, а мені немає її за що поховати. Хоч труну допоможіть купити».

У кабінеті керівника місцевої ОТГ на мить стало тихо. Я поставив диктофон на паузу і подивився на згорьовану жінку в масці. Володимир Андрійович теж дивився на неї, але про щось напружено думав. «Ходімо зі мною, — сказав через кілька секунд, — зараз щось придумам».

Достроково не об'єднувалися

Ось так розпочалося моє знайомство із Володимиром Сажком, уродженцем Кожанки, який до обрання головою ОТГ 10 років був депутатом селищної ради. Об'єднана ж територіальна громада після торішніх виборів увірнула в себе сім сільських рад із 15 населеними пунктами, де нині понад 8300 жителів (в Кожанці — понад 3 тисячі, у другому за величиною селі Трилісі — 1647, а в решті населених пунктів — по 600 осіб).

«Наша громада, — розповідав Володимир Андрійович, — сформувалася добровільно ще до 1 січня 2020 року. Але дострокові вибори тоді нам не призначили. І вважаю, зробили правильно: до жовтня 2020-го, коли українці обирали місцеву владу, ми підійшли вже з напрацьованим пакетом об'єднувачих рішень».

Наприклад, перехід на баланс громади навчальних закладів на території ОТГ. Через це навчальний процес в усіх восьми школах, трьох дитячих садочках, забезпечення їх усім необхідним у нас не переривалися. Те саме стосується і медицини громади: шість амбулаторій та п'ять ФАПів працюють, як і раніше.

Щоправда, ведемо переговори про передачу об'єктів первинної медицини Фастівській громаді, бо вважаємо, що тоді вони будуть ефективнішими. Адже до районного центру від нас приблизно 20 кілометрів, це не перешкода для організації медичної роботи».

Керівник Кожанської ОТГ говорив спокійно, впевнено й розумно, і мені подумалося, що не випадково люди обрали його ватажком. До речі, 48-річний Володимир Сажко (агроном із захисту рослин за освітою, який дійшов на колишньому кожанському цукрозаводі до виконувача обов'язків заступника директора) ще й устиг 21 рік позайматися бізнесом у рідній Кожанці. Свого селища не покинув, як багато хто, поїхавши до міста. Навпаки, вирішив довести всім, що жити заможнo, щасливо, корисно для людей можна і тут. І коли країни вручили торік Володимирові Андрійовичу булаву місцевого голови, він передав бізнес дружині.

Соціально відповідальний бізнес

До поїздки в Кожанку я розмовляв з виконувачем обов'язків голови Фастівської РДА Віктором Тюрніним. Він схвально від-

гукувався про Володимира Сажка. Насамперед відзначав надзвичайну комунікабельність керівника Кожанської ОТГ.

«Уміє Володимир Андрійович підбирати ключі до співрозмовників, — наголошував керівник Фастівської райдержадміністрації. — Тому із представниками тамтешнього бізнесу в нього дуже хороші стосунки. Наприклад, швидко порозумівся із керівництвом Фастівського заводу органічних рідин ТОВ «Фазор», який працює на території Кожанки. Приблизно шосту частину всіх надходжень до бюджету Кожанської ОТГ дає це підприємство».

Торік на ньому змінилося керівництво, яке одразу ж запропонувало місцевій владі підписати договір соціального партнерства. Раніше про це можна було лише мріяти. А порозумівшись отак із

Володимир Сажко завжди по-діловому зібраний та уважний

Селищна рада в Кожанці — своєрідний штаб ОТГ

«Фазором», у кожанському будинку культури одразу ж поставили нові вікна та двері».

ТОВ «Фазор» — не виняток: Володимир Сажко швидко знайшов спільну мову з найбільшим агропробником ОТГ приватним сільськогосподарським підприємством «Агрофірма «Світанок» (село Ковалівка Білоцерківського району Київської області, засновник та бенефіціар — Герой України Тетяна Засуха), яке уклало договори оренди паїв із селянами Пилипівки, Королівки, Кожанки, Яхнів та частини Дмитрівки Фастівського району.

Дерев'яна Покровська церква в Кожанці — один з найстаріших храмів на Фастівщині

Фото: надав автор

«Але і з тими сільгоспідприємствами, які обробляють від 10 до 10 тисяч гектарів, ми плідно співпрацюємо, — Володимир Сажко робить наголос на кожному слові. — Адже кожне з них робить певний внесок у наповнення бюджету громади, який цього року становитиме 60 мільйонів гривень. Для Кожанської ОТГ це не дуже багато, але... Виникла, наприклад, проблема з освітньою субвенцією (її нам зменшили на 4 мільйони гривень) — ми покриємо її з бюджету громади. Адже наші школи мають працювати і вчителі (близько 30% їх їздить щодня на роботу в наші навчальні заклади) мають регулярно і в повному обсязі отримувати зарплату».

У Кожанці живуть не лише сьогоднішнім днем: тут роблять усе, аби запросити у громаду великих інвесторів. На території ОТГ є, наприклад, кілька майданчиків, де можна розмістити промислове виробництво. Скажімо, в Трилісах пусте територія колишнього спиртового заводу, який і досі підпорядкований Укрспирту. Її виставили на приватизацію, і пан Сажко обіцяє інвесторів, який виявить бажання тут працювати, надати всілякі пільги.

«Не обділила природа землі, що належать нашій громаді, своїми багатствами, — веде далі Володимир Андрійович. — Тут є запаси чудової глини — їх вистачить на понад 50 років, — придатної для виробництва кераміки. Чекає на завершення будівництва і підприємство в Кожанці (нині воно простояє у зв'язку з карантинними обмеженнями), де оброблятимуть різні види каменю, який доставлятимуть з Європи. Це абсолютно не шкідливе виробництво, бо навіть пил, який утворюється під час оброблення каміння, збирають та вивозять для подальшого використання — виробництва стільниць для кухонь. Якщо вдихнути нове життя у цей переробний завод, то ми працевлаштуємо 80 людей».

Велику перспективу у плані екологічного туризму мають села Волиця, Скригалівка, Ставки, які лежать у заплаві річки Унава. Ця природна водойма — своєрідна лінія розмежування лісової та лісостепової зон.

Правильно використаємо ці дари природи — матимемо прибуток для громади».

Не заважатимуть — зробимо самі!

До речі, на прикладі Кожанської ОТГ я переконався, що децентралізація таки позитивно вплинула на діяльність місцевих органів влади: вони стали більш розкутими й активнішими. Того дня, коли я приїхав у Кожанку, падав лапятий сніг. Але доки добрався до селищної ради, побачив у роботі снігоочисну техніку, яка посипала проїзну частину піском. Володимир Сажко пізніше сказав, що комунікувати з будь-яким управлінням по вертикалі він може напряму й вільно. Зокрема і з колишнім районним дорожнім управлінням, звідти, варто було голові ОТГ лише подзвонити, швидко направили транспорт на очищення доріг.

«На порядку денному, — додає Володимир Андрійович, — створення центру надання адміністративних послуг. 10 лютого розглянемо це питання на черговій сесії. ЦНАП значно поліпшить роботу селищної ради, 50% фахівців якої доїжджають до Кожанки з Фастова, старостинським округам, яких у нас сім. І життя самих членів громади зміниться на краще».

На його поліпшення вплине і обрання поліцейського громади. 26 січня розпочався конкурс на їх добір — нам потрібні два правоохоронці. Селищна рада допоможе за умови, якщо поліцейські будуть не з місцевих, із придбанням житла, обладнанням місця роботи, забезпеченням транспортом. Сподіваємося, що робота поліцейських позитивно вплине на поліпшення криміногенної ситуації у громаді, бо останньому нашому дільничному, який працював один на 22 села, було важко з цим упоратися».

До Фастова мене підвозив підприємець, який приїхав у Кожанку на запрошення Володимира Сажка. Він виявився атовцем і як людина військова сказав мені, що й один може бути в полі воїном, якщо він такий, як керівник Кожанської ОТГ. І я цілком погодився з думкою підприємця: Володимир Андрійович знає, як зробити кращим життя родин громади (у них через збільшення народжуваності дедалі голосніше лунає дитячий сміх, і на території ОТГ 1326 неповнолітніх), веселішим побут односельців, бо майже в усіх селах працюють художні колективи, а в Яхнах — народний хор тих, кому за 60.

«Потрібно лишень, — зробив висновок Володимир Сажко, — не заважати громадам адаптуватися до нової ситуації. На мою думку, на це піде не більш як два роки. Тоді ми станемо міцними. Держава повинна цьому сприяти. А ресурс у нас великий. Спираюся на підтримку 55 фахівців громади, а це хороша команда, яка скучила за справжньою роботою».

Насамкінець додам, що пані, яка прийшла просити допомоги в голови громади із приводу похорону, її отримала. Володимир Сажко запевнив її, що частину витрат візьме на себе місцевий підприємець, який надає ритуальні послуги.

ВЕЛИКЕ БУДІВНИЦТВО

«Тернопільські шляховики торік відремонтували доріг у десять разів більше, ніж за останні кілька років»

В.о. начальника Служби автомобільних доріг у Тернопільській області
Микола ДОВГОШІЯ

На Тернопільщині торік відремонтували понад 170 кілометрів доріг у нижньому шарі асфальтобетону, майже 85 кілометрів автошляхів накрили верхнім шаром асфальтобетону й розмітили. Підсумки виробничої діяльності тернопільських дорожників за 2020-й та обсяги спланованих робіт на нинішній рік стали основою розмови з в.о. начальника Служби автомобільних доріг в області Миколою ДОВГОШІЄЮ.

УК Миколо Григоровичу, торік шляховики накреслили амбітні плани з виконання ремонтів державних доріг області. Зуміли домогтися бажаних результатів?

— Загалом торік у нижньому шарі асфальтобетонного покриття відремонтували понад 170 кілометрів доріг. Майже 85 кілометрів автошляхів накрили верхнім шаром асфальтобетону й розмітили. Домоглися добрих результатів з ремонту кількох автошляхів. Основними об'єктами року були три траси. Насамперед йдеться про дорогу М-19 Доманове — Ковель — Чернівці — Теремблець. Вона найдовша в області, перетинає її з півночі на південь, це важлива частина європейського автомобільного маршруту Е-85.

Другим інфраструктурним об'єктом, який втілювали торік у межах програми «Велике будівництво», став відрізок автошляху Р-43/М-19/ — Ланівці — Н-02. Ця траса не знала оновлення понад 20 років. Поточний середній ремонт тут розпочали в квітні й улітку завершили. У липні взялися за ремонт альтернативного шляху з нашого обласного центру до Львова Р-39 Броди — Тернопіль. Його загальна протяжність на Тернопіллі та Львівщині — 72,3 кілометра. Лагодити цю дорогу почали від межі зі Львівською областю й до селища Залізці.

Під час проведення на цих дорогах поточного середнього ремонту в населених пунктах, що лежать уздовж них, встановили нову систему освітлення, бар'єрне огороження, тротуари із бруківки. Нанесли дорожню розмітку з холодного пластику, що дасть змогу триваліший час її експлуатувати, адже підрядник дає гарантію щонайменше на три роки.

Замінили багато дорожніх знаків. Це нова навігація, знаки нового типу та візця. Одне слово, тернопільські шляховики відремонтували торік у десять разів більше доріг, ніж за останні кілька років.

УК І почали лагодити штучні споруди, чи не так?

— Певна річ. Відремонтували міст на трасі М-19 між селищем Дружба та селом Кровинка Теремблянського району. Цей 30-метровий міст спорудили ще 1896

року. Наші фахівці ліквідували на ньому розкриття арматури, замонолітували тріщини, відновили гідроізоляцію, забезпечили водовідведення, влаштували дорожнє покриття й нанесли розмітку з холодного пластику.

У межах поточного середнього ремонту відремонтували чотири шляхопроводи на дорогі М-19 на відрізку шляху від Тернополя до Терембля. Ці мости не було передбачено первинною проектно-кошторисною документацією, але під час проведення ремонтних робіт підрядна організація та фахівці Служби автомобільних доріг в області із залученням спеціальних незалежних експертів виявили певні вади. Кажучи інакше, гідроізоляцію цих мостів було, по суті, знищено, що призводило до їх руй-

Тернопільські дороги укладають з дотриманням усіх технологій, і скоро вони радуватимуть водіїв та подорожніх

нування. Адже їх збудували понад 40 років тому й відтоді не лагодили. Тож мости відновили, відремонтували, оновили несучі монолітні плити, зробили нову гідроізоляцію задля безпеки дорожнього руху та довшої експлуатації. Ремонтні роботи на двох штучних спорудах завершили, а на решті продовжуватимемо, але тільки в нижній частині, з горішньою впоралися цілком.

УК Знаю, що на міжнародній трасі М-19 розпочали ремонт підземного пішохідного переходу в місці концентрації дорожньо-транспортних пригод у селищі Велика Березовиця, що прилягає до Тернополя.

— Разом з мостами в корегувальну проектно-кошторисну документацію додали ще й підземний пішохідний перехід у Великій Березовиці. Він був занедбаним уже понад 20 років, там текла вода, була пліснява, тож жителі селища навіть не хотіли користуватися ним. Цього року його відремонтуємо, проведемо гідроізоляцію, цілком вітимо освітимо, й буде мов новий.

УК Повернімося ще до теми мостів. В області є такі, які роками

конче потребують капітального ремонту. Робота на них закипить чи ні?

— Звісно, такі мости є на Тернопільщині. Посильну увагу звертаємо на два. Ідеться передусім про шляхопровід у селі Струсів на дорогі Н-18 із селища Дружба Теремблянського району до межі Івано-Франківської області. Його не лагодили вже понад пів століття. Траса, що пролягає через цю штучну споруду, на Тернопіллі надто завантажена. За проектом, цей балковий міст мають переробити на арковий. Габарити його збільшать до дев'яти метрів, розширять до півтора метра тротуарні доріжки. Проте відповідні роботи тут торік розпочали із запізненням. П'ять разів не відбувся тендер, учасники закупівель не відповідали кваліфікаційним критеріям або були оскаржені через Антимонопольний комітет України. Через це було змарновано час від безрешт аж до жовтня. У жовтні вшосте провели торги й нарешті визначили переможця та взялися за лагодження моста. Закуплено три гофровані арки компанії ViaCop, очікуємо на постанову уряду й роботи продовжимо. Гадаю, до липня рух на цьому шляхопроводі відкриємо.

Капітального ремонту потребує міст через річку Серет у се-

ДОСЬЄ «УК»

Микола ДОВГОШІЯ. Народився 12 травня 1992 року в с. Новосілка Підволочиського району на Тернопільщині. Вищу освіту здобув у Національній академії внутрішніх справ, де отримав диплом юриста. Працював у правоохоронних органах. Був першим заступником начальника Служби автомобільних доріг у Тернопільській області, а з червня 2020 року виконує обов'язки її керівника.

монт державних доріг, капітальне лагодження штучних споруд, виготовлення проектно-кошторисної документації на наступні роки, а також експлуатаційне утримання.

УК Державні дорожні закупівлі: яка економія 2020 року, за рахунок чого вдалося заощадити?

— Середній відсоток економії за торішніми підсумками відкритих торгів становить 11,6. Цього показника зуміли досягнути завдяки більшій кількості учасників тендерних процедур, які проводила Служба автомобільних доріг у Тернопільській області, і їхній конкуренції.

УК Нова дорога М-30 Стрий — Ізварине, яку Укравтодор планує прокласти цього року, пролягатиме й Тернопільщиною. Що це за автошлях?

— Із назви Стрий — Ізварине випливає, що М-30 з'єднуватиме

східна об'їзна дорога Тернополя. На якому етапі втілення цей проект?

— Ця дорога мала б розвантажити тернопільські вулиці від транзитного транспорту й поліпшити безпеку руху. Вона першої технічної категорії з чотирма смугами руху. Її спорудження фінансує Європейський інвестиційний банк. Важливий чинник у підготовці до будівництва цього автошляху — землевідведення. Кошти на компенсацію кривим надав уряд. Торік у листопаді — грудні на наше замовлення Тернопільська облдержадміністрація викупила 29 земельних ділянок з 56, через які проходить нова об'їзна. Тривають подальші роботи з викупу таких ділянок.

Ми виготовили проект будівництва першої черги об'їзної дороги Тернополя і транспортної розв'язки, він пройшов державну екологічну та будівельну експертизу, його передали Укравтодору як замовникові для проведення міжнародних тендерів.

УК Коли Тернопільщину відвідував Президент України, йшлося про добудову обходу міста Терембля. Наскільки близька така перспектива?

— Будувати об'їзну дорогу навколо Терембля почали ще 1987 року. Через фінансову неспроможність двічі її спорудження заморозували. Довгобуд не дає змоги старовинному місту позбутися інтенсивного руху транспорту, тож міжнародна траса М-19 і надалі пролягає через Терембля.

Торік у вересні, згідно з постановою уряду, надійшли гроші на виготовлення проектно-кошторисної документації. Ми оголосили тендер на проєктування дороги в обхід міста Терембля. Ідеться про майже 20 кілометрів траси, чотири мостові переходи, які частково було збудовано на початку 2000-х. Потрібно провести відповідні обстеження, щось замінити, додати. Проектанти цим займаються. Підприємство-підрядник, переможець торгів, торік завершило інженерно-геодезичні та інженерно-геологічні вишукування, обстежило елементи штучних споруд та отримало містобудівні умови й надалі виконує необхідні завдання. Сподіваюся, наприкінці літа проект буде готовий.

УК З яких робіт розпочали лютий?

— Займаємося насамперед експлуатаційним утриманням державних доріг, як-от прибирання їх від снігу, ожеледиці, посипанням піском. Узялися за впорядкування узбіч. Підрядні організації вирубують рослинність, що заважає транспортному рухові. Гадаю, з березня розпочнемо будівельні роботи.

захід і схід нашої країни та буде однією з найдовших. На Тернопільщині до неї ввійде частина дороги М-12. Ця траса в нашій області проходить від меж Івано-Франківщини та Хмельниччини через обласний центр. Від Тернополя до межі Хмельницької області її лагодили 2018 року. А ось від Тернополя через Бережани до меж Івано-Франківської області цей автошлях не знав ремонту ще з 1990-х років. Цього року відновлюватимемо його цілком. Уже оголосили відповідні тендерні закупівлі. Гадаю, що до кінця лютого матимемо укладену угоду і з початком будівельного сезону розпочнемо роботи. Від Тернополя до Бережан проведемо поточний середній ремонт — 48 кілометрів. Але в Бережанах багато старих комунікацій, яким понад пів століття, вони потребують ремонту, тому три ділянки автошляху (18 кілометрів) треба буде капітально відремонтувати. Проекти вже готові й проходять державну будівельну експертизу. Сподіваємося, що у травні вдасться розпочати ці виробничі справи.

УК Як щодо будівництва нових доріг? Дуже потрібна північно-

лі Лисівці Заліщицького району на дорогі Р-24 Татарів — Косів — Коломия — Кам'янець-Подільський. 2019 року ця споруда завалилася. Були проблеми з виготовленням проектно-кошторисної документації, але торік усі процеси ми пришвидшили, провели торги й розпочали на ньому необхідні роботи. На отримання дозволу Державної архітектурно-будівельної інспекції на виконання робіт чекали два місяці. Без цього документа підрядник не міг розпочати виробничий процес. Переможцем у тендері торік у жовтні визнали одну з тернопільських фірм. За місяць вона встигла виконати 35% робіт.

За проектом, підрядна організація збудує в Лисівцях шляхопровід завдовжки 64 метри. Проїзна його частина матиме завширшки вісім метрів, на ній облаштують дві смуги руху транспорту. Подбають про тротуари та освітлення.

УК Скільки коштів торік було передбачено на дороги в Тернопільській області?

— За постановами Кабінету Міністрів, нам надали 3,5 мільярда гривень на поточний середній ре-

ВІСТІ ЗВІДУСІЛЬ

Відкрити і зберегти провінцію

НАША СПАДЩИНА. У Горлівському інституті іноземних мов, що переїхав до Бахмута, відбулася пізнавальна виставка «Україна відома і невідома»

Наталія КОВАЛЬСЬКА
для «Урядового кур'єра»

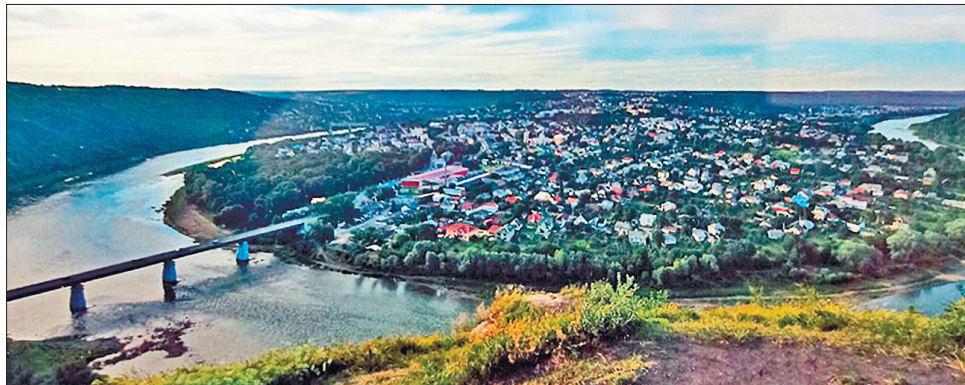
У Горлівському інституті іноземних мов державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет», що після окупації Горлівки змушений був переїхати до Бахмута, відбулася виставка фотографій «Україна відома і невідома».

Більш як 10 років в експедиціях

Назва інтригує. Здавалося б, про що ми не знаємо у своїй країні? І що незвичного можна побачити на рідній землі, чим вона може здивувати? Світлина, яка змушує замислитися, — це мистецтво. А саме такі роботи, яскраві та пронизливі, представив Віктор Докашенко, доктор історичних наук, професор кафедри вітчизняної та зарубіжної історії. Та й кому, як не історикам, належить достукатися до серця українців? Кому, як не їм, підказувати, що не все можна повернути?

Фотовиставка «Україна відома і невідома» стала одним із підсумків виконання наукової теми кафедри вітчизняної та зарубіжної історії «Історико-культурні пам'ятки української провінції». Предмет дослідження — історико-культурні пам'ятки державного значення всієї України.

Першу експедицію було здійснено 2008 року в Кіровоградську область, а останню — в Київську 2019-го. Це дало змогу відтворити за-

Тернопільські Заліщики на берегах Дністра

гальний стан історико-культурних пам'яток всіх регіонів нашої країни.

Трохи статистики. За час експедицій дорогами України їхні учасники проїхали більш як 120 тисяч кілометрів, що перевищує довжину трьох земних екваторів. На це було витрачено понад 10 тонн бензину. Понад 250 ночей було проведено в готелях. З усіх можливих ра-

курсів знято півтори тисячі об'єктів.

Сприяти захисту наших багатств

Організатори впевнені, що вдалося показати красу нашої землі, культурну та природну спадщину нашого народу, привернути увагу до проблеми збереження цього багатства. Прикро, але час-

тина світлин має вже історичне значення, бо щось із зображеного не підлягає відновленню, щось зруйновано під час бойових дій на Донбасі.

У планах організаторів експедиції спочатку були тільки історико-культурні пам'ятки, але чудові українські красиви зачарували всіх. Тому вирішили додати й пам'ятки природи.

Актуальність теми й самої виставки значно підсилюється завдяки Державній стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України №695 від 05.08.2020 р., а одним з напрямків її реалізації визначено захист культурної спадщини.

Підготовка матеріалів виставки продемонструвала ще один важливий її аспект: формування візуальної грамотності. Адже вміння аналізувати фото — одна з навичок, яку розвиває проєкт «Вивчай та розрізняй: інформедійна грамотність», учасником якого Горлівський інститут іноземних мов став з 2019 року.

Назви виставки «Україна відома і невідома» увірала багато сенсів, бо це багато, які захоплюють подих, здатні викликати найсильніші емоції. Учасникам експедиції дуже хотілося поділитися ними і своїм болем за подальшу долю цієї краси. І їм це вдалося.

Складне сьогоднішня з обмеженнями та правилами внесло корективи, але не змінило інтересу до заходу. Розглядаючи світлини, замислюєшся: «Невже вся ця краса, така велична, але беззахисна і крихка, може зникнути і ніхто її не захистить?» І хотілося їхати швидше, щоб устигнути побачити цю дивину, яку нам ще дозволено спостерігати. А ще більше захотілося знайти однодумців, разом із якими можна було б зберегти цю Україну відому і невідому для майбутніх поколінь.

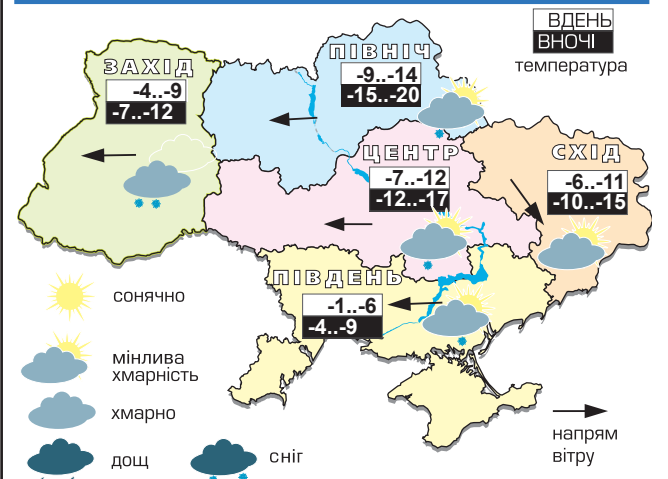

Охочих помандрувати із фотогідом не бракує

Різноманіття мальовничих куточків України

ПОГОДА НА ЗАВТРА

ТЕМПЕРАТУРА ПО ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ НА 7 ЛЮТОГО

Область	Ніч	День	Область	Ніч	День
Київська	-13 -18	-9 -14	Черкаська	-14 -19	-9 -14
Житомирська	-12 -17	-7 -12	Кіровоградська	-11 -16	-6 -11
Чернігівська	-19 -24	-10 -15	Полтавська	-14 -19	-9 -14
Сумська	-19 -24	-11 -16	Дніпропетровська	-11 -16	-5 -10
Закарпатська	+1 -4	+2 +7	Одеська	-4 -9	+1 -4
Рівненська	-11 -16	-6 -11	Миколаївська	-5 -10	-2 -7
Львівська	-5 -10	-2 -7	Херсонська	-4 -9	-1 -6
Івано-Франківська	-3 -8	0 -5	Запорізька	-6 -11	-2 -7
Волинська	-10 -15	-5 -10	Харківська	-12 -17	-7 -12
Хмельницька	-9 -14	-4 -9	Донецька	-9 -14	-4 -9
Чернівецька	-4 -9	-2 -7	Луганська	-10 -15	-5 -10
Тернопільська	-7 -12	-3 -8	Крим	0 -5	-2 +3
Вінницька	-11 -16	-8 -13	Київ	-15 -17	-10 -12

Укргідрометцентр

Помер сер Томас Мур, який зібрав для медиків майже 39 мільйонів фунтів

Орест ГОРЯНСЬКИЙ
для «Урядового кур'єра»

ЖАЛОБА. 100-річний британський ветеран капітан сер Томас Мур, який під час першого карантину у Великій Британії зібрав 38,9 мільйона фунтів стерлінгів для допомоги національній службі охорони здоров'я (NHS), помер від COVID-19, повідомила 2 лютого його сім'я.

«З величезним сумом оголошуємо про смерть нашого дорогого батька капітана сера Тома Мура. Ми вдячні йому за те, що був з ним в останні години його життя, — цитує слова дочок Мура Ханни і Люсі газета The Guardian. За їхніми словами, його останній рік був просто чудовим. — Він помолодшав і пережив те, про що мріяв. Був неймовірним батьком і дідусем і залишиться живим у наших серцях назавжди».

На офіційній сторінці Мура в Twitter з'явилася фотографія ветерана з датами «1920—2021».

31 січня Мура доставили в лікарню Бедфорда з COVID-19, деякий час він лікувався від пневмонії, минулого тижня тест на коронавірус дав позитивний результат.

Ветеран Другої світової війни Томас Мур прославився тим, що вирішив зібрати тисячу фунтів стерлінгів для допомоги лікарям. Для цього він пообіцяв співвітчизникам самостійно на ходулях пройти 100 кіл по 25 метрів у своєму саду. Спочатку хотів виконати кількість кіл за кількістю прожитих років, проте на сотні не зупинився і пройшов удвічі більше. Ініціативу підтримали звичайні громадяни і знаменитості, завдяки чому було зібрано мільйони фунтів. Королева Великобританії Єлизавета II посвятила ветерана в лицарі.

Мур відомий ще й тим, що торік у квітні виконав кавер-версію пісні You'll Never Walk Alone («Ти ніколи не будеш самотнім») разом з тенором Майклом Боллом. Пісня посіла перше місце у британських музичних хітпарадах і верхню сходинку чарту iTunes і зведеного чарту синглов Official Charts Company.

Фото з сайту shutterstock.com